

Kinas familjepolitik

Från sexualupplysning till ettbarnspolitiken

Angela Tryggvason

Lunds universitet,
Kinesisk Kandidatkurs
Ht. 2009 /2014
Handledare: Michael Schoenhals

Innehållsförteckning

Inledning	3
Abstrakt.....	3
提要	4
Syfte och frågeställning.....	5
Förklaring	5
Källkritik	6
1. 1950	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Folkbokföring	8
1.3 Befolkningskontroll	8
1.4 Sexualkunskap	9
1.5 Familjeplanering.....	11
1.6 Radikala lösningar	11
2. 1960	12
2.1 Baby boom	12
2.2 Frågor och svar kring hälsa för landsbygdens kvinnor	13
3. 1970	16
3.1 Senare, längre, färre.....	16
3.2 Abort som en aktiv del av familjeplanering	17
3.3 Källmaterial om familjeplanering	18
3.4 Ettbarnspolitiken.....	21
4. 1980	23
4.1 Den moderna teknikens konsekvenser	23
4.2 Viktig hälsoinformation för nygifta	23
4.3 Lagändringen slår fel	28
4.4 Tvåbarnspolitik.....	28
5. Slutsats	29
Källförteckning	30
Internet adresser	32

Inledning

Abstrakt

Vissa sociologer och politiker i Kina betraktade redan 1930 Kinas stora befolkning som en belastning snarare än en tillgång.¹ Populationskontroll blev därmed något som debatterades redan på 1950 talet, efter folkrepublikens grundande.² Detta är något som ofta förbises när det talas om Kinas familjeplanering. Det fanns politiskt uppsatta som redan då såg att befolkningen växte i ett oroande tempo och insåg att åtgärder måste vidtas för att få bukt med problemet. Folket måste utbildas så att folket också förstod att den växande befolkningen var ett problem och så att de får en förståelse för hur detta skulle åtgärdas. Men allra först var regeringen **tvungen** att komma fram till vilka åtgärder man skulle ta. Genom årtionden utvecklade man sina idéer om hur man skulle lösa problemet och hur man bäst skulle nå ut och inte minst nå fram till befolkningen. De olika aktionerna spreds i olika takt runt om i landet och några av de första aktiviteterna såsom stora utställningar där man informerade om de nya preventivmedlen, tog plats i storstäderna.³ Även om abort är något som ofta förknippas med ettbarnspolitik så har det inte alltid varit lagligt med abort i Kina, utan lagarna har skiftat betydligt under olika perioder. Under Tang dynastin (618-906) tex, var det inte lagligt med aborter. Senare, fram till Qing dynastin (1644-1911) kunde man däremot göra abort så länge fostret inte antagit en ”mänsklig form” än. Under Qing dynastin var abort olaglig igen. Även under de första åren av aktiv familjeplanering var abort olagligt om graviditeten inte utgjorde en fara för den gravida kvinnan. Det var inte förrän i 1957 som abort blev lagligt och då endast under dom 10 första veckorna av graviditeten.⁴

¹ Scharping, Thomas. *Birth control in China 1949-2000, Population policy and demographic development*. (London: RoutledgeCurzon, 2003), s. 30

² Deng Liqun, Ma Hong, Wu Heng, Chang Chongxuan. *Dangdai Zhongguo de Jihua Shengyu Shiye*. (Beijing: Dangdai Zhongguo, 1992), s. 1, inledning

³ Scharping, s. 46

⁴ Vilka undantag detta var har jag tyvärr inte lyckats ta reda på. Dudley L. Poston, Jr, Che Fu-Lee, Chiung-Fang Chang, Sherry L. McKibben, Carol S. Walther. *Fertility, Family Planning, and Population Policy in China*. (New York: Routledge, 2006), s. 23, 26

Table 1 Beginning of provincial birth-planning activities: year of earliest reference

1954	Beijing, Tianjin, Hebei, Shanghai, Zhejiang
1955	Jiangsu, Fujian, Hunan
1956	Shanxi, Liaoning, Jilin, Heilongjiang, Shandong, Henan, Guangdong, Sichuan, Yunnan, Qinghai, Xinjiang
1957	Jiangxi, Shaanxi
1962	Hubei
1963	Anhui, Hainan, Guizhou
1964	Guangxi, Gansu
1971	Inner Mongolia
1972	Ningxia
1975	Tibet

Source: provincial information in ZJSQ 1997, 1259–1386 and Zhongguo renkou congshu 1987–93, 32 vol.

5

提要

一些社会学家和政治家早在 20 世纪 30 年代就觉察到中国人口增长的问题。因此，在 50 年代暨中华人民共和国成立之后不久，人口的控制问题便进行了讨论。这一情况常常在谈论中国的家庭计划时被人们忽略。早在当时就有一些政治家看到人口以令人担心的节奏增长，并觉察到必须要对此采取措施。人民应该接受教育进而明白人口增长是一个问题并且他们应该要明白如何解决这一问题。但是，政府首先应该决定应当采取何种措施。经历了数十年后，政府发展了一些如何最好的解决问题和应对公众的理念。全国上下开展了许多不同的行动而首批大型的活动诸如向公众宣传新的避孕方法如何运作的展出在很多大城市开展。即使人工流产常常被牵扯进中国的计划生育政策，流产在中国并非是一直合法的，但是法律在不同的时期有所不同。比如在唐朝时期(618-906)，流产是非法的。之后，直到清朝(1644-1911)，流产也只能在胎儿未成人型之前进行。然后，在清朝时期，流产又再次成为非法行为。在中国的家庭计划的初始几年，只要是怀孕不会让母体受危险，流产也都是非法的。直到 1957 年流产才被合法化，并且只能在怀孕的前十周进行。

⁵ Scharping, s. 46

Syfte och frågeställning

Mitt mål har varit att få en inblick i och en större förståelse för Kinas familjepolitik.

- Varför uppstod ettbarnspolitiken?
- Hur och när började det hela? **Finns det överhuvudtaget en tydlig början?**
- Vilka metoder har myndigheterna använt sig av för att sprida sin information till befolkningen?
- Hur förändrades informationen från då familjepolitiken började **fram till slutet av 1990-talet?**
- I vilken grad försökte staten kontrollera/detaljstyra folket?
- Hur personliga blev man i sin information om hur folket borde leva?
- Vem har stått för ev. sexualundervisning?
- Har sexualundervisningen varit lättillgänglig?
- **Hur har födelsetalet påverkats av familjeplaneringen?**

Det är inte min avsikt att lösa något problem eller att behandla frågorna var och en utan snarare att måla upp en bild av Kinas familjepolitik genom tiderna, som är så korrekt och enhetlig som möjligt. Vanliga missuppfattningar i västvärlden runt detta ämne är ofta den kinesiska statens bristande humanitet, att ettbarnspolitiken endast blev genomförd med tvång och utan hänsyn till den enskilde personen. Jag hoppas kunna visa att mycket av genomförandet har varit just för den enskilde persons fördel. Även om det säkerligen har föregått mycket ljusskygga saker i kölvattnet av ettbarnspolitiken vill jag här visa till de bakomliggande tankarna och idéerna.

Förklaring

Ordet *familjeplanering* förekommer ofta i texten och är ett mycket stort begrepp. I detta ord kan det läggas många betydelser och befolkningskontroll är en av dem som i många fall kan vara relevant.

All översättning från kinesiska är gjord av mig själv och ansvaret för eventuella fel är helt och hållet mitt eget. Eftersom många av mina sekundärkällor varit på engelska som i många fall redan blivit eller innehållit översättningar från kinesiska, kan jag bara hoppas att för mycket inte har försvunnit på vägen.

Källkritik

Eftersom familjepolitiken i Kina har varit och fortfarande kan vara ett känsligt tema är den existerande informationen ibland mycket subjektiv. Jag har därför valt att förhålla mig kritisk till uppgifter vilka jag uppfattat som allt för subjektiva i uppsatsen. Jag har också, i syfte att skapa en balans, försökt varva information från västerländska och kinesiska källor så gott det går. Årtal och siffror har kunnat variera en del från källa till källa och därför bör man inte se på alla årtal i denna uppsats som definitiva. Familjeplaneringen verkar ha haft sin början flera gånger, problemet ligger nog i vad man lägger i ordet början. Jag har därför valt att ta med ett antal början i uppsatsen, detta för att man skall få en bättre bild av hur arbetet sett ut.

Bland källorna jag har använt mig mycket av så utgavs häftet *Nongcun funu weisheng changshi wenda* (*Hälsokunskap för landsbygdens kvinnor*) för första gången 1966 men har återutgivits och modifierats flera gånger och den utgåvan jag har använt mig av modifierades och utgavs sista gången 1974. *Xing de zhishi* (*Sexualkunskap*) utgavs första gången i 1956 men har även den modifierats och utgivits igen. Häftet jag använt mig av blev modifierad och utgiven sista gången 1980.

Det har av till dels varit svårt att få reda på svar på alla mina frågor eftersom Kina inte har varit väldigt öppna om detta. En del information finns ändå att tillgå och jag har valt att använda mig av denna tillsammans med information från andra länder. Informationen har stundvis varit ”luddig” och motsägelsefull. En källa kan ha sagt raka motsatsen av vad en annan gjort. Exempelvis hade jag velat se närmare på de provinsiella skillnaderna men detta har varit mycket svårt just precis eftersom de fakta jag hittat hela tiden varit motstridande. Tiden har också varit en stor bidragande faktor till att jag inte har haft möjlighet att ta reda på svaren till alla mina frågor. Detta är ett stort ämne och man hade kunnat hålla på i årtal.

1. 1950

1.1 Bakgrund

År 1950 ville PRC (People's Republic of China) ge topp prioritet till att förbättra hälsotillbudet och de bristfälliga hälsotillstånden runt om i landet. En lösning ansåg man var att begränsa befolkningsökningen. Man använde all massmedia man hade för att sprida detta budskap, man hade posters, speciella utställningar med bilder etc. Men man märkte snabbt att även om detta fungerade till en viss del både i städerna och i förstäderna var detta som allra svårast på landsbygden. Hur skulle man kunna ändra de antika attityderna och tänkandet som fortfarande rådde på landsbygden? Man såg sig tvungna att närma sig detta på ett mer personligt vis, så att det blev lättare för den gemene man att relatera till problemet. Det bestämdes att hälsoproblemen skulle lösas genom förebyggande tilltag snarare än kurativa. De traditionella kinesiska läkarna skulle användas och sakta integreras in i det reguljära hälsosystemet. Med de begränsade medel man hade visade sig detta dock bli en mycket svår uppgift. Gav upp gjorde man hur som helst inte och i mitten av 50-talet sattes det som kanske kan kallas den första familjeplaneringskampanjen igång. Nu var man fast besluten att uppfylla de ekonomiska mål man satt upp under den sovjetassisterade första femårsplanen.⁶ Denna kampanj skulle dock bli övergiven fem år senare under "det stora språnget" eftersom regeringen då lade vikten på att "många människor är bra"(人多好, *ren duo hao*).⁷ I 1953, när familjeplaneringen började ta form, var abort fortfarande olagligt såvida inte moderns hälsa stod på spel, om den förra barnafödelsen låg nära i tid eller om modern tidigare upplevt svårigheter med amning. Läkaren fick heller inte utföra en abort såvida det aktuella paret inte redan hade fyra barn.⁸

⁶ Femårsplanerna i Kina är en rad av planer för ekonomisk utveckling. http://en.wikipedia.org/wiki/Five-Year_Plans_of_China

⁷ Det stora språnget var Kinas andra femårsplan och initierades av Mao. Jfr Leo A. Orleans. *Chinese Approaches to Family Planning*. (Armonk NY: M. E. Sharpe, 1978, 1979), s. 3, 4, 7, 10; Mao's ide var att ju fler människor som kunde föra det kommunistiska budskapet vidare, ju bättre. Jfr Deng et al., s. 1

⁸ Poston et al., s. 23-24

1.2 Folkbokföring

År 1953 genomförde man den första nationella folkräkningen. Denna undersökning visade att Kina hade en befolkning på 602 miljoner, vilket var mer än en tredjedel mer än det man trodde. Detta oroadе många högt uppsatta politiker och det kom fler och fler artiklar angående prevention och hur viktigt detta var.⁹ Efter inbördeskriget sjönk antal dödsfall snabbt och detta var en bidragande faktor till en kraftig befolkningsökning.¹⁰

1.3 Befolkningskontroll

1954 den 27 maj gick ”hela landets kvinnor” ihop och fick Deng Yingchao (邓颖超) att skriva ett brev till regeringen för dem.¹¹ Brevet var till den dåvarande vice premiärministern Deng Xiaoping (邓小平), och löd; ”För närvarande är Kinas födelseantal mycket högt. Att börja informera om familjeplanering och preventivmedel där gifta mödrar med många barn ställer sig frivilliga till prevention, är både möjligt och nödvändigt.”

Deng Xiaoping verkar ha lyssnat och skrev senare en kommentar till brevet där han konstaterade att familjeplanering var absolut nödvändigt och att man borde ta till åtgärder som tidigare visat sig vara fördelaktiga. Hälsovårdsministeriet verkar i sin tur ha lyssnat på Deng Xiaoping och redan några månader senare samma år gav de ut två officiella dokument ang. prevention och befolkningsproblemet. Shao Zili (邵子立) var en av de första politiska aktivister i PRC (People’s Republic of China) som gick ut offentligt och förespråkade preventivmedel.¹² Han gav själv ut en artikel om detta i december 1954. Samma månad gick andremannen i KKP (Kinesiska kommunistpartiet), Liu Shaoqi (刘少奇) ut och sade att man

⁹ ibid., s. 3, 9

¹⁰ Kriget som hänvisas till är inbördeskriget 48-49 som slutade med att kommunisterna fick övertaget.
<http://www.regeringen.se/sb/d/3822>. Jfr Deng et al., s. 1

¹¹ Deng Yingchao var den förste premiärministern, Zhou EnLais fru.
http://en.wikipedia.org/wiki/Deng_Yingchao

¹² Politiker som hade en del olika ställningar i loppet av sin karriär.

http://www.zjda.gov.cn/archive/platformData/infoplat/pub/archive_52/gcmrsj_2408/shouji-ShaoLizi.html

nu var tvungna att bli klarare i sitt budskap och visa att myndigheterna förordade en ”befolkningsöknings kontroll”.¹³ I ljuset av detta godkändes år 1955 en rapport utgiven av hälsovårdsministeriet där det stod att myndigheterna förordade en policy som gick ut på att reglera antalet födslar i Kina.¹⁴

1.4 Sexualkunskap

År 1956 gav folkhälsans bokförlag i Beijing (人民卫生) ut ett litet häfte som hette *Sexualkunskap* (性的知识, *xing de zhishi*). Där kunde man få allt från grundläggande kunskaper om hur våra kroppar och vårt reproduktionssystem fungerar till pekpinningar om hur man borde förhålla sig till kärlek. Vi skall nu se närmare på lite information man kan hitta i häftet.

Det ansågs inte passande att ha kärleksförhållanden i ung ålder, eftersom det då främst borde fokuseras på studier. Man skulle helt enkelt inte ha nog tid för att hålla på med sådant. Att ha vänner av det andra könet uppmuntrade man däremot till, men bara om man höll sig till aktiviteter ute bland folk. Man kunde förslagsvis simma, promenera och sköta sin hälsa tillsammans med vänner av båda könen. Genom att ha vänskapsrelationer till det motsatta könet ansågs man kunna utveckla sina sociala färdigheter som att t.ex., visa hänsyn och samarbeta. Detta ansågs lägga en bra grund för att fungera i ett senare äktenskap eftersom man även på detta sätt fick förståelse för personer av det motsatta könet. Om man motsatte sig dessa åsikter och var för att unga människor hade förhållanden och/eller ville gifta sig, ansågs man tagit in det gamla samhällets tankesätt om att män och kvinnor inte var jämställda. Dessa gammalmodiga tankar borde man genast göra sig av med, sades det. Om det ändå skulle hända att man skulle bli kär, borde man också komma ihåg att kärleken bara utgör en del av livet, och den skulle heller inte räknas vara en speciellt viktig del. Man borde därför inte känna att hela livet var tomt bara för att man inte hade kärlek i sitt liv. Man borde heller inte låta kärleken stå i vägen för de andra delarna i livet så att det påverkade studier eller arbete. Sökandet efter en partner var det viktigt att komma ihåg att utseende inte skulle prioriteras, utan det viktiga var att man passade ihop som människor. Det ansågs också vara viktigt att ens partner skulle vara politiskt medveten. Häftet uppmuntrade nygifta par till att läsa på om sex,

¹³ Deng et al., s. 6-8

¹⁴ Poston et al., s. 3,9

så att man skulle slippa känna sig obekvämt i den situationen när den väl uppstod. Man påpekade också att mannen borde ta extra hänsyn till kvinnan under den första sexakten så att hon kunde slappna av och inte vara så nervös.¹⁵

Onani var något man verkligen inte uppfordrade till eftersom det kunde leda till att man tömdes på både fysisk och psykisk energi. Utan att man märkte det själv kunde man ha för många sexuella tankar och detta kunde således gå ut över studier och/eller arbete. Detta är bara några av de skadliga effekter man hävdade onani kunde ha. Det påpekades ändå att det var möjligt att göra sig av med ovanan om den skulle ha uppkommit. Klarade man detta och sedan vilade kroppen, kunde man bli helt återställd. Man informerade även om diverse sexuella problem, såsom för tidig utlösning, brist på sexuell lust m.m. Både fysiologisk information om kroppen och eventuella lösningar på diverse kroppsliga eller sexuella problem kan man läsa om i häftet.¹⁶

Det står även om sexuella problem och sjukdomar och vad anledningarna kunde vara till att någon inte kan få barn, och till slut, i det sista kapitlet tar man upp familjeplanering.¹⁷

Det första som tas upp är en amerikansk undersökning som visar en oroande framtida befolkningsökning i hela världen och eftersom Kina var landet med störst befolkning i hela världen måste Kina ta sin del av ansvaret och göra något åt detta. Det är dock oklart om just detta var med i den tidigare utgåvan.¹⁸

Eftersom varje barn nu ansågs vara en belastning för hela landet kunde man inte längre anse det att få barn som en privatsak mellan man och hustru. Man talade om att det behövdes lagar och bestämmelser kring detta tema men att det fortfarande var en mycket svår sak att lösa eftersom det ändå skulle vara upp till det enskilda paret i slutändan.¹⁹

Man tog upp de olika möjligheterna man kunde använda sig av för att undvika graviditet. Det poängterades att olika sätt passade olika par eftersom det kan vara lätt att glömma bort sådana saker som t.ex. kondom som måste sättas på i stundens hetta.²⁰

¹⁵ Wang Jiaobin, Zhao Zhiyi, Tan Minxun. *Xing de Zhishi, 1956*. (Beijing: Renmin weisheng chubanshe, 1980), s.1-74

¹⁶ *ibid.*, s. 1-74

¹⁷ *ibid.*, s 1-74

¹⁸ *ibid.*, s.1-74

¹⁹ *ibid.*, s. 1-74

²⁰ *ibid.*, s. 1-74

1.5 Familjeplanering

Den 7 februari i 1957 höll Mao Zedong (毛泽东) ett tal till högsta statsrådet om ”korrekt hantering av motsättningar bland folket”, där han definierade befolkningsproblemet/ överbefolkningsproblemet som anarki.²¹ Lösningen var såklart familjeplanering.²²

”Utgångspunkten i vår familjeplanering bör alltid vara vetenskapen om att vi har en befolkning på 600 miljoner människor, detta är mer än något annat land. Därför behöver vi familjeplanering, om vi bara kan få födelsesiffrorna att gå ned lite hade det kunnat förbättra situationen. Familjeplanering är nödvändigt. Jag anser att människor är okapabla att se efter sig själva. Folket har planer ang. produktion av bord, tyg etc. Men ang. produktion av människor har de inga planer. Detta är anarki, ingen regering och inga regler (han skrattar). Om man fortsätter på detta viset..... ”²³

Han höll senare detta år ännu ett tal där han utvecklade sina tankar om familjeplanering. Han sa bl.a. att den inte borde gälla för minoriteter eller på platser där befolkningen inte var så stor. Han poängterade också vikten av att utbilda folket om familjeplanering. Man kan säga att Maos åsikter här la grunden för hur familjeplaneringen kom att genomföras vidare.²⁴

1.6 Radikala lösningar

Redan år 1957 började man använda abort som ett alternativ till preventivmedel. Detta var en del av Kinas första kampanj i kampen för att kontrollera barnafödandet.²⁵ Samma år blev aborter i de första tio veckorna av graviditeten lagliga som en del av just denna kampanj. Men

²¹ Mao Zedong (1893-1976). Mao regerade i Kina från 1949 till 1976, men president var han mellan 1954-59. Mao föddes i Hunan provinsen 1893. <http://www.popularhistoria.se/o.o.i.s?id=54&vid=187>

²² Susan Greenhalgh. *Just one Child, Science and Policy in Deng's China* (Berkeley: University of California Press, 2008), s. 46

²³ Mao Zedong, "Guanyu zhengque chuli renmin neibu maodun de wenti (jianghua jilugao)", in *Neibu ziliao* (N.p., [1967]) p. xxx.

²⁴ Deng et al., s. 9

²⁵ *ibid.*, s. 1

pga. brist på sjukvårdsresurser och personal samt att familjeplanering inte blev prioriterat under ”Stora språnget framåt”, utfördes det ändå inte så många aborter.²⁶

2. 1960

2.1 Baby boom

Mellan 1959-1961 hade den kinesiska ekonomin stora svårigheter. Under dessa år fick man ett oväntat högt antal dödsfall pga. en fruktansvärd svältkatastrof. Det föddes också färre barn under denna period som en följd av undernäring.²⁷ Det var först något senare på 1960-talet när man återhämtat sig från konsekvenserna av ”stora språnget framåt” som familjeplanering kom högt upp på prioriteringslistan.²⁸ I början av 1962 till 1966 fick man en s.k. baby boom, födelseantalet ökade snabbt. Detta berodde till stor del på förbättrad livskvalitet, genom förbättrad ekonomi och ökad tillgång till mat. Människor som inte haft råd att stifta familj tidigare gjorde det nu.²⁹

I 1964 gjorde man den andra nationella folkräkningen och befolkningen i fastlandet beräknades då ha nått 694 580 000.³⁰ Oroad av denna baby boom gick regeringen tillbaka till att kontrollera antalet födslar, och denna gång skulle man ta problemet allvarligt och undersöka vad för effekter diverse kampanjer hade. Man gav ut gratis prevention, gratis sterilisering och man fick då också ledigt från jobbet med lön om man valde att sterilisera sig. För den gemene man var det dock fortfarande en motsägelse av gamla traditioner, där en stor familj sågs på som en välsignelse, att plötsligt skulle börja kontrollera antalet födslar.³¹

²⁶ *ibid.*, s. 12

²⁷ Johan Majtorp, *Svälten i Xinyang – En studie av hungersnöden i 1958-1960*, s. 22

²⁸ Deng et al., s. 12

²⁹ Denna ”baby boom” kom till att få konsekvenser för Kina även på 80-talet, detta vill vi se närmare på senare

³⁰ Deng et al., s. 12

³¹ Poston et al., s. 3, 9-12, 23-24

2.2 Frågor och svar kring hälsa för landsbygdens kvinnor

År 1966 gav hälsovårdsministeriet ut ett häfte kallat ”Frågor och svar kring hälsa för landsbygdens kvinnor”(农村妇女卫生厂址问答, *nongcun funu weisheng changzhi wenda*). I det här häftet talas det mycket mer om den kvinnliga anatomin och dess funktioner. Man går mycket mer in på menstruationen, hur den sker, varför man har menstruation och hur man skall sköta sin hygien i denna period. Man går ifrån det gamla synsättet att menstruation och barnafödande skulle vara något smutsigt och fult. Det läggs vikt på att menstruationskyddet måste vara rent, man måste tvätta det noga och torka det i solen eftersom solens strålar har en antibakteriell effekt. Om man inte var noga med renligheten kunde man bli sjuk. Som menstruationskydd kunde man till exempel använda rent papper eller tyg. Man upplyste om att man kan arbeta även om man har sin menstruation men man bör inte ägna sig åt alldeles för hårt arbete eller arbeta i vatten eftersom man då kan få smuts in i kroppen. Av samma anledning bör man heller inte bada, men hellre duscha i tempererat vatten.³²

Man förklarar varför det inte är garanterat att man blir gravid varje gång man har sex, att det alltså har med olika perioder i menstruationscykeln att göra. Det vanligaste sades vara att man

³² Lin Qiaozhi, Xia Zongfu. *Nongcun Funu Weisheng Changzhi Wenda*, 1966. (Beijing: Renmin weisheng chubanshe, 1973, 1974), s. 1-40

fick barn i loppet av ett par år om man bodde ihop, om det tog längre tid än så borde man låta undersöka sig. Det smartaste ansågs vara att låta undersöka mannen först eftersom det var en mycket mindre komplicerad undersökning än för kvinnan. Om det inte hittades något problem hos mannen, så undersöktes ofta kvinnan. Hittades det något fel kunde det vara möjligt att bota detta. Man borde inte ha sex den första månaden efter man fött barn eftersom det då kan komma bakterier in i livmodern. Någon praktiskt information om sex kan man inte hitta i detta häfte liknande den som finns i 1980 års utgåva av häftet från 1956, däremot är delen ang. familjeplanering mycket längre. Den delen skall vi titta närmare på nu.³³

Mao hade sagt att kvinnor måste bli jämlika och man kunde nu se att de bl.a. inom partiet tog på sig mer och mer ansvarsfulla tjänster. Detta var ett viktigt steg i Kinas liberalisering och för kulturrevolutionen.³⁴

Om ett par hade tänkt föda fler barn i sitt liv ansågs det smart att planera när det skulle passa bäst att föda dem. När paret sedan var i en period där man inte ville ha barn, kunde de använda preventivmedel. När paret inte ville ha fler barn alls, då kunde de välja att sterilisera sig. Så förklaras familjeplanering här.³⁵

Tidigare, speciellt på landsbygden, hade det varit vanligt att föda många barn och med korta mellanrum. Ofta hade många av barnen inte överlevt. Men om det gick tre till fem år mellan varje barnafödelse så skulle flera fördelar komma fram. Eftersom föräldrarna då fick mer tid att ta hand om varje barn var det mindre risk för att de kom att dö unga och modern kunde återhämta sig mellan varje födsel och orkade därmed mer. Med färre barn skulle föräldrarna ha bättre tid och råd att fokusera mer på studier så att alla barnen kunde gå i skola. Familjen fick generellt bättre ekonomi och kunde förbättra hela familjens levnadsstandard. Två till tre barn tycktes vara nog, dessutom fick föräldrarna på detta sätt mer tid till att studera marxismens idéer bättre.³⁶

Anledningen till att senare giftermål rekommenderades, var den att innan ca 23 års ålder ansågs en kvinnas kropp inte vara redo att föda barn. Mannen borde vara ännu ett par år äldre för att vara mogen nog, rekommenderad ålder var runt 30 år. Dessutom var ungdomstiden en tid som borde ägnas åt studier. Om man gjorde det ville man ha framgång i livet. Därför, om

³³ *ibid.*, s. 1-40

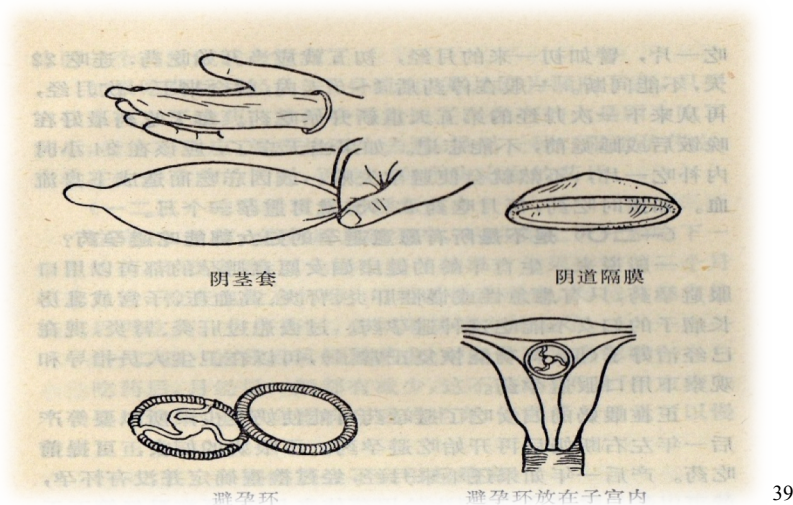
³⁴ Det sikts troligen till en frigörelse från gamla förlegade idéer runt, hälsovård, hygien, könsrelationer etc.

³⁵ Lin & Xia, s. 1-40

³⁶ *ibid.*

man fick familj och barn tidigt i livet gick det inte bara ut över de enskilda personerna, utan även kulturrevolutionen och Kina.³⁷

Vidare förklarar man vilka preventivmedel som finns tillgängliga, p-piller, kondom, pessar m.m. Man understryker att det flesta av dessa medel inte märks. Vissa män säger sig dock märka kondomen och tycker inte att det är behagligt, men detta skulle bara vara en tillvänjnings fråga, sa man. Sedan förklaras det mycket detaljerat kring användandet av både p-piller och p-spiral. Abort borde inte användas som ett alternativ till preventivmedel utan var något man kunde ta till om preventionen inte fungerat, eller i andra nödfall de första tre månaderna av graviditeten. Om en abort utfördes riktigt skulle det inte vara någon fara för moderns hälsa, men om man gång efter annan skulle ta abort kunde det påverka kroppen på ett negativt sätt. Att låta någon annan än en utbildad läkare utföra aborten ansågs mycket riskabelt eftersom det inte var säkert att man fick ut fostret och det kunde leda till svåra infektioner för kvinnan.³⁸

Här visar man bilder av de olika tillgängliga preventivmedlen.

³⁷ ibid.

³⁸ ibid.

³⁹ ibid.

3. 1970

3.1 Senare, längre, färre

År 1971, på ”nationella arbetskonferensen för integration av kinesisk och västerländsk medicin” (全国中西医结合工作会议, *quanguo zhongxi yijie gongzuo huiyi*) där premiärminister Zhou Enlai deltog, tog man upp problemet med den snabba befolkningsökningen. Zhou uttalade där att man var tvungna att ta reda på vilka tillvägagångssätt som skulle vara mest framgångsrika. I denna rapport kom man fram till att man var tvungen att gå ut med en brett upplagd folkbildningskampanj angående vikten av familjeplanering.⁴⁰

Nu var det inte längre bara folket i och runt storstäderna som hade tillgång till grundläggande medicinsk hjälp och upplysning, utan man hade nu även nått ner till de lägsta administrativa enheterna på landsbygden. Den lokala hälsopersonalen fick ansvaret för att utbilda befolkningen om behovet att begränsa familjestorlekarna, dela ut preventivmedel och inte minst se till att dessa blev använda (och använda på rätt sätt). Den tillsynes allestädes närvarande lokala hälsopersonalen, har därför varit ovärderlig för Kinas familjeplaneringskampanjer.⁴¹ Man prioriterade nu nämligen att få ut budskapet även utanför storstäderna.⁴²

Nu löd slogan ”senare, längre, färre” (晚, 稀, 少, *wan, xi, shao*).⁴³ Detta refererade till åldern man gifte sig i, tiden mellan födselar och antalet barn.⁴⁴ Äktenskapslagen sa på denna tid att män var tvungna att vara 20 och kvinnor 18 för att gifta sig, så hade lagen varit sedan 50-talet. De flesta äktenskapspolicys på provinsiell nivå krävde dock oftast att man var

⁴⁰ Deng et al., s. 18

⁴¹ Orleans, s. 7

⁴² Deng et al. s. 2

⁴³ *ibid.*, s. 2, 21

⁴⁴ Li, Guanghui. *The impact of the one-child policy on fertility, children's well-being and gender differential in china.* (Michigan, UMI), 2005 s. 20

åtskilligt äldre, vanligtvis skulle män vara minst 25 och kvinnor 23.⁴⁵

Utförandet av familjeplanering är vårt lands grundläggande politik!

3.2 Abort som en aktiv del av familjeplanering

Även om abort använts som ett alternativ till prevention sedan 1953 var det inte en aktiv del av familjeplaneringen förrän på slutet av 1970 talet när den så kallade ettbarnspolitiken på allvar. Nu såg man en drastisk ökning av antalet aborter. En anledning till ökningen av aborter var den s.k. son-preferensen. Preferensen för söner kom bl.a. av konfuciansk tradition (där föredrogs söner eftersom det var dom som tog hand om föräldrarna när dom blev gamla och dom som utgjorde arbetskraft och det var männen som var tvungna att utföra en del religiösa riter) och ekonomiska faktorer.⁴⁶ Traditioner betonade det viktiga i att föra släkten vidare genom söner.⁴⁷ Men främst ville man ha söner av ekonomiska skäl, det var de som skulle ta hand om föräldrarna när dessa blev gamla. Nu kunde många par inte få så många barn som de själva ville, men det var fortfarande viktigt att ha åtminstone en son i familjen, speciellt på landsbygden.⁴⁸ Att abort kunde vara skadligt för kvinnors hälsa var staten mycket medveten om, detta ser man mycket tydligt i ett uttalande från Den Ledande Födelsplaneringsgruppen i Tibet i 1987;

⁴⁵ Poston et al., s. 175

⁴⁶ <http://advsem.wikispaces.com/Son+Preference>

⁴⁷ En dotter blev nämligen en del av sin mans familj när hon gifte sig.

⁴⁸ Poston et al., s. 23-26

”Det måste påpekas att inducerad abort endast skall ses på som ett medel att använda om man misslyckats med prevention. Om aborter används gång efter annan kan de ha en negativ effekt på kvinnans hälsa. Aborter skall därför inte användas som preventivmedel. Kvinnor som tar två eller fler aborter per år bör övertalas att låta sterilisera sig. Annars skall de betala för operationerna själva och de bör inte motta någon lön i återhämtningsperioden efteråt.”⁴⁹

3.3 Källmaterial om familjeplanering

1970 talets framgång med familjeplanering kom från stor del av innovativa kommunikationsmetoder och motivation. Man använde även konventionell massmedia och i de lokala miljöerna gjordes det sånger, sketcher och dialoger för att genom underhållning utbilda folket. Hälsovårdsmyndigheten som gav ut det mesta av det skrivna materialet ang. familjeplanering, valde ut något av det bästa materialet och samlade det i ett häfte som kallades ”*Litteratur och konstpropaganda: Källmaterial om familjeplanering*”. Det faktum att det publicerades 330 200 upplagor visar att det var avsett att spridas till olika brigader, lag och Folkkommuner som sedan kunde inkludera detta i den egna propagandan och underhålla folket på landsbygden med materialet för att på detta vis utbilda dem.

Detta häfte täckte alla stora teman i kinesisk familjeplanering. Man attackerade gamla tankegångar om att pojkar är bättre än flickor, förespråkade senare äktenskap och uppmuntrade brudgummen att bosätta sig med brudens familj istället för sin egen. Man sa att små familjer var bättre för hälsan för både mor och barn, och även för nästa generation. Strukturen i allt material som gavs ut var i stort sett lik; problem, ideologiskt kämpande, lyckligt slut. Detta kan verka simpelt, men var utformat så för att det skulle vara lätt att förstå för alla.

År 1972 gav man ut ett annat häfte: ”*Frågor och svar angående familjeplanering*” (关于计划生育的问答). Eftersom man inte hade sexualundervisning i skolan och sex inte ansågs vara ett ämne som var passande att prata om var detta också avsett att användas av nygifta par.⁵⁰ I

⁴⁹ Scharping, s. 118

⁵⁰ Den första nationella undersökningen om sexuellt uppförande i Kina i 1992, visade att man fortfarande inte hade någon nationell policy för sexual undervisning i skolan. Man hade heller inga undervisnings hjälpmedel

vissa fall delades häftet till och med ut tillsammans med äktenskapsattesten. För en läsare från västvärlden kan mycket av innehållet tyckas underligt eller till och med underhållande. Den mest häpnadsväckande informationen kan dock anses vara de skäl för att skjuta upp giftermål, given av kinesiska hälsomyndigheter. Kort sagt sade man att samlag innan man var i mitten/slutet av tjugooåren kunde vara skadligt för utvecklingen av kroppen. Nedan följer en passage om möjliga skador associerade med barnafödelse hos unga kvinnor;

”Vilka är de skadliga effekterna på unga kvinnor som föder för tidigt? Unga kvinnor mellan arton och tjugofem är mitt inne i en viktig period av fysiologisk utveckling av sina kroppar. Under denna period mognar inre organ gradvis. Att föda barn för tidigt i livet kommer att ha följande skadliga effekter:

- a) Det kommer att påverka tillväxt, utveckling och hälsa hos unga kvinnor och deras organ.*
- b) Eftersom könsorgan, muskler och bäckenet ännu inte är fullt utvecklade, är chansen större att förlossningen kommer att bli ett svårt arbete.*
- c) Moderns kropp är ännu inte fullt utvecklad, och detta kan direkt påverka utvecklingen och hälsan hos fostret.*
- d) Eftersom paret är unga och har haft mindre erfarenhet i livet, kommer vård och uppfostran av barnen att påverkas.⁵¹*

Fast kampanjen verkade framgångsrik, oroades Kinas ledare för att detta inte skulle vara nog. Man såg på populationsökningen som ett hot mot nationens modernisering. Dessutom skulle snart de barn som föddes i 60-talets baby boom vara vuxna.⁵²

och 33.1% av skolorna sa att det hade svårigheter att erbjuda sexualundervisning pga. det bristande stödet och hjälpmedel.

[http://www2.hu-berlin.de/sexology/GESUND/ARCHIV/GUS/ASIAOLD.HTM#_China_\[Chekiang_Chinese:](http://www2.hu-berlin.de/sexology/GESUND/ARCHIV/GUS/ASIAOLD.HTM#_China_[Chekiang_Chinese:)

⁵¹ Orleans, s. 21,22, 125, 126, 130, 131

⁵² Li, s. 20-23

Exempel på propaganda som underhållning;

(5 3 2 1 1 | 6 3 2 1 1 | 6 5 6 1 5 5 | 6 1 3 2 1 1 | 0 i 6 5
 3 5 3 5 6 5 6 1 | 5 5 6 5 6 1 | ^P 5 5 5 5 | ^{mp} 4 4 4 4 | ⁵ 3 ⁵ 3 ⁵ 3 ⁵ 3
 2 3 2 1 7 2 | 1 5 6 1) | i 5 | 6 5 3 5 1 | 0 i 6 i
 (一曲) 批 林 批 孔 结 顽
 3 2 | i . 7 | 6 . i 5 | (5 6 5 6 5 3 | 2 1 2 3 5)
 果, 哎 哎 咳 哎 咳 咳
 0 6 5 | 3 i | 6 1 6 5 3 2 | 1 i | 6 i 5 6
 村 村 队 队 喜 呀 么 喜 事 多, 哎 喜 呀
 1 5 | ⁵ 3 3 . 2 | 1 — | (5 3 2 1 1 | 6 3 2 1 1
 喜 事 多 哎 咳 哟。

6 5 6 1 5 5 | 6 1 3 2 1 1) | 3 . 2 3 5 | 0 1 2 | 5 3 2 3 |
 女 婿 落 户 到 俺 家 呀,
 1 2 7 6 | 5 6 5 | 3 i i | 6 7 6 5 | 6 . i 5 3 |
 老 婆 子 我 (哦) 整 天 价 乐 得 嘴 都 没 法
 5 2 0 | 6 . 5 6 i | * 4 5 * 4 5 | 6 5 3 . 2 | 1 — |
 合, 嘴 都 没 法 合 咳 咳 咳 哟。
 (1 1 1 1 1 1 | 6 1 6 1 6 5 | 6 5 3 5 3 2 | 1 5 6 1) | 3 i ² 7 |
 俺 家 那
 6 . i 5 | i 3 2 | 1 — | 5 . 3 | 2 1 | (5 3 2 1 1 |
 女 婿 就 是 好 哦,
 6 3 2 1 1) | i 6 i 5 | 0 i 6 5 | 5 2 3 5 | 2 1 . |
 思 想 红 来 干 的 泼,
 3 3 2 3 5 | 1 2 3 | 6 6 5 6 i | 3 6 5 | i i |
 毛 主 席 指 路 他 冲 向 前, 千 年 的 陈 规 被 打 破。 今 天
 6 i 5 3 | 6 i 3 | 2 * 1 2 | 3 . 5 6 6 | i 5 3 |
 公 社 开 大 会 (哦), 俺 去 把 那 心 里 的
 6 5 5 3 2 | 5 0 | 3 . 5 6 6 | 1 5 5 5 3 2 | i . 2 | i 0 |
 话 儿 说, 俺 去 把 那 心 里 的 话 儿 说 咳 哟。

Detta är texten till en sång där man vill förkasta alla gamla idéer och ta in Maos tankesätt.

⁵³ Orleans, s. 110-111

Sista delen av "Familjeplanering är bra!", en dialog;

"Vi är alla aktivister för familjeplaneringen;

Uppmana alla kamrater att komma ihåg;

Familjeplaneringen får aldrig komma på efterkälken.

Greppa revolutionen; Främja produktionen;

Låt oss med kämparanda arbeta tillsammans;

Revolutionära dokument måste återskapas;

Som den röda flaggan vajar, hörs triumfens sång.

En etapp har nu blivit nådd;

Nästa gång,

*Skall vi ännu en gång visa för andra våra goda erfarenheter av familjeplanering."*⁵⁴

3.4 Ettbarnspolitiken

År 1978 påbörjades på allvar arbetet det som senare skulle bli känt som Kinas "ettbarnspolitik". Den första uppmaningen som kom var; "Begränsa befolkningens kvantitet, förbättra befolkningens kvalitet".⁵⁵ Det var först nu som denna policy blev en nationell lag.⁵⁶

Ett år senare införde man ettbarnspolitiken formellt. Denna innebar att man inte uppmuntrade till att ha två barn men det bestraffades inte heller, tre barn däremot blev bötlagt. Den genomsnittliga boten för att få fler barn var ca 50 % av det genomsnittliga hushållets årsinkomst. Den nya slogan för hur många barn man skulle få blev "En är bäst, två som flest, aldrig tre" (一个最好, 最多两个, 没有第三个). Man belönades med större matrannonser,

⁵⁴ ibid., s. 31

⁵⁵ Deng et al., s. 2

⁵⁶ ibid., s. 2

bättre boende-förhållanden etc. om man bara hade ett barn.⁵⁷ Man fick också gratis läkarvård under graviditeten och direkt efteråt. En studie pekade också mot att det var vanligare att de kvinnor som valde att få barn fastän de inte fick lov, uppsökte mindre läkarvård under och efter graviditeten. Det saknades dock data för att fullt ut stödja denna undersökning så konklusionerna blev ofullständiga.⁵⁸

Man kunde också förlora jobbet om man fick fler barn, då speciellt om man arbetade inom det statliga.⁵⁹ Böterna kunde i vissa fall vara så höga som 10-20% av en familjs årsinkomst.⁶⁰ Policyn blev gradvis strängare och strängare, och man förbjöd snart också ett andra barn.⁶¹

Det var också en viss social press på den enskilde individen att bara få ett barn. Dessutom kunde par uppmuntras till att vänta ett år med att få sitt ena barn om det var så att ett annat par hade fått ett barn utan lov. Detta för att förhindra att den lokala kvoten för barnafödslar det året överskreds.⁶²

⁵⁷ (Matransonerna verkar ha varit på ca 500 g ris/dag. http://news.xinhuanet.com/english/2009-09/26/content_12113416.htm)

⁵⁸ Jim P Doherty, Edward C Norton, James E Veney. *China's one-child policy: The economic choices and consequences faced by pregnant women*. (University of North Carolina, department of health Policy and Administration, 2001) s. 745, 746

⁵⁹ Li, s. 20-23, 25

⁶⁰ Doherty et al., s. 745

⁶¹ Li, s. 20-23, 25

⁶² Doherty et al., s. 746

4. 1980

4.1 Den moderna teknikens konsekvenser

Ett viktigt socialt problem var den, sedan 1980 talet, växande skillnaden i antalet pojkar och flickor som föddes i Kina.⁶³ Moderna tekniker, såsom ultraljud hade gjort det möjligt att fastställa könet på ett foster. Det rapporterades att en av följderna av detta blev att många par gjorde abort när det visade sig att fostret var en flicka. Denna könsskillnad tycks till viss del kunna komma av denna typ av aborter. I de flesta samhällen ligger könsfördelningen på 105, alltså 105 pojkar på 100 flickor, detta är den biologiskt naturliga siffran. Detta eftersom döds-siffran är högre per år för pojkar än flickor. Här kan vi se hur det har legat till i Kina.⁶⁴

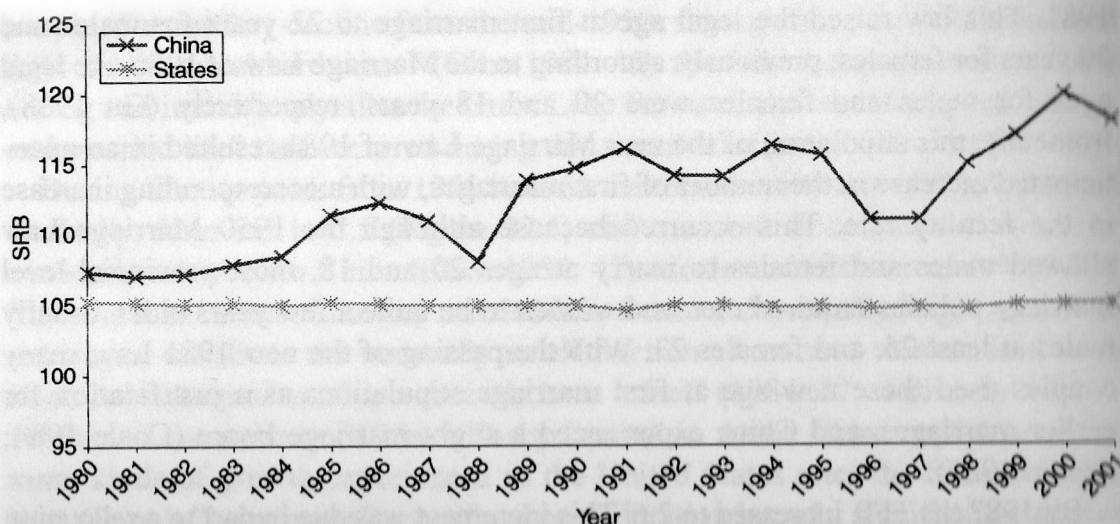

Figure 12.2 SRB: Mainland China and the United States, 1980–2001

Pga. avsaknad av rapporter om flickfödslar och det faktum att siffrorna kan komma mest från sjukhus i stadsområden där son-preferensen inte är lika stor, kan man dock inte vara säker på att dessa siffror stämmer.⁶⁵

4.2 Viktig hälsoinformation för nygifta

⁶³ Poston et al., s. 23

⁶⁴ ibid., s. 175, 177

⁶⁵ ibid.

År 1980 gjorde man åter igen ett nytt häfte, kallat ”Viktig hälso- och hygieninformation för nygifta” (新婚卫生必读, *xinhun weisheng bidu*). I detta häfte kan man se att det är mer sexualinformation än det vi såg i 1980 års utgåva av häftet från 1956. Man börjar med att berätta varför det är så viktigt att gifta sig, och att det var en plikt mot samhället och världen att gifta sig, eftersom giftermål verkar varit entydigt med barnafödslar. Som nygift skulle man inte tappa modet om den/de första gångerna man hade sex inte kändes ”perfekta”. Detta ansågs som vanligt eftersom man som ung ännu inte kunde veta så mycket om sex. Det poängterades även i detta häfte vikten av att läsa på innan man hade sex första gången. Detta för att minska nervositeten och öka njutningen för båda parter. Mannen måste vara speciellt aktsam på kvinnan den första gången.⁶⁶ Detta poängteras i flera av häftena och visar vilken vikt som lades på detta. Han måste visa kärlek, omsorg och förståelse. Vara försiktig och inte bara tänka på sig själv. Att kvinnor är extra nervösa den första gången är helt naturligt och om mannen inte är försiktig nog samtidigt som att kvinnan spänner sig, ja då kan det uppstå skador. Skulle kvinnan bli skadad var det viktigt att man sökte hjälp och inte avstod av rädsla för att bli gjord till åtlöje. Under första samlaget kan kvinnan blöda när hennes mödomshinna går sönder, hur mycket blod det kommer kan variera, det är heller inte garanterat att hon kommer att blöda. Därför skulle man inte göra så som man gjort tidigare, man kunde inte säga att om en kvinna inte blödde var hon ingen oskuld. Tidigare var kvinnorna yngre när de gifte sig och de var heller inte aktiva på det sätt som de var nu. En kvinnas mödomshinna kan brista när hon utövar sport, såsom att springa, hoppa, rida, cykla etc. Kvinnor på denna tid ansågs vara lika aktiva som män, och man måste därför överge dessa gamla synsätt.⁶⁷

Det var viktigt att tvätta sina könsorgan före och efter varje samlag, på detta sätt skulle man förebygga risken för diverse infektioner. Av samma anledning borde man heller inte ha sex under menstruationen.⁶⁸

I början av äktenskapet är det vanligt att man har mycket sex, men det var viktigt att kunna kontrollera sig själv. 3-4 gånger i veckan var inte för mycket om man är ung och nygift men om inte hälsan var helt på topp borde man inte ha sex lika ofta. Om man, speciellt då mannen, kände sig lite dålig efter samlag, har man haft samlag alldeles för ofta.⁶⁹

⁶⁶ *ibid.*, s. 175

⁶⁷ *ibid.*

⁶⁸ *ibid.*

⁶⁹ *ibid.*

Det var viktigt att komma ihåg att män och kvinnor är mycket olika när det kommer till sex, mäns njutning kan sägas vara mer tydlig och "lättförtjänad" medan kvinnors njutning är svårare att uppnå. Den vanliga längden på samlaget sa man var mellan tre till femton minuter om mannen var frisk. Ju längre samlaget varade ju större chans är det att båda uppnår orgasm. När kvinnan uppnått orgasm blir hon gradvis tröttare, medan mannen ofta blir trött med en gång och genast vill sova. Det är dock viktigt att mannen uppmärksammar kvinnans behov efter samlag, annars kan kvinnan efter hand få mindre och mindre lust på samlag. En av de viktigaste komponenterna för att ha ett bra sexliv är att respektera varandra. Båda skulle känna lust att ha sex och man borde inte försöka övertala eller tvinga den part som inte kände lust där och då. Det skulle också vara jämställt på så sätt att både kvinnan och mannen skulle kunna ta initiativ till samlag. Det finns fortfarande många män som anser att kvinnan skall tillgodose mannens behov, sa man. De bryr sig inte om ifall kvinnan vill eller inte, många kvinnor känner också att det är deras plikt så de ställer upp oavsett om de inte har lust eller inte. Att det inte uppnås harmoni i sådana omständigheter behövs väl knappt nämnas. Under sin smekmånad kan man lära att känna varandras sexuella behov och önskingar.⁷⁰

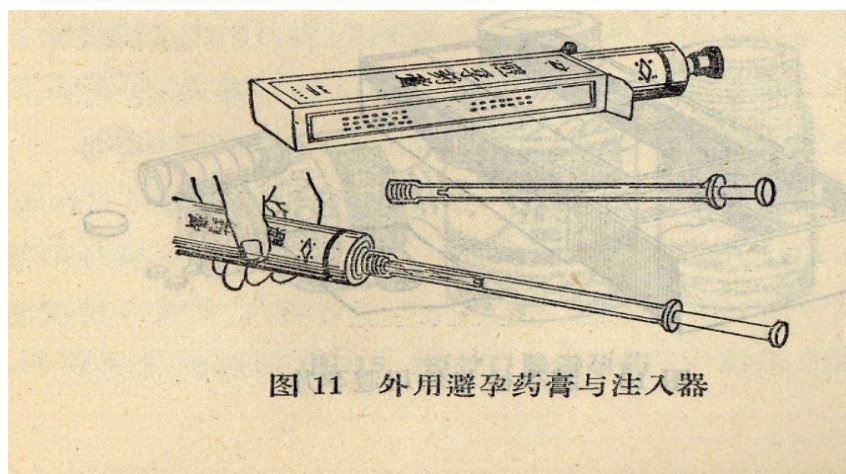
Ett nygift par bör komma ihåg att det att föda barn inte bara är en privatsak utan något som påverkar hela landet. Därför bör man vänta lite innan man skaffar barn. Det är också bra för den egna utvecklingen att vänta med att skaffa barn. Medan man är ung har man bra minne och är "alert" i huvudet, därför bör man använda denna tid till studier eller arbete. På detta sätt kan man uppnå större framgångar i livet. Man har dessutom mer tid att fortsätta studera eller arbeta om man bara skaffar ett barn. Då har man mer energi kvar för både arbete och studier. Det gynnar också barnet, eftersom man får mer tid tillsammans med detta, och därmed kan ge det en bättre uppfostran. Om ett par skaffar barn när de är 20 kommer det att vara 5 generationer inom familjen, om paret däremot väntar tills de är 25 kommer det bara vara 4 generationer i familjen. Detta utgör en stor skillnad och är med på att hjälpa den ekonomiska utvecklingen och befolkningens levnadsstandard. Den egna familjens levnadsstandard blir också förbättrad eftersom man har kunnat utbilda sig bättre och på så vis tjäna mer pengar. Får man dessutom bara ett barn innebär det naturlig nog mindre utgifter för familjen och därigenom får man automatiskt en bättre levnadsstandard. Det är lättare att få råd att bekosta ett barns skolgång än flera. Därför kan man på detta sätt också bidra till att ens barns framtid kommer att se ljusare ut. Generellt mindre barn i befolkningen innebär också ett mindre antal

⁷⁰ ibid.

barn i skolan och mindre klasser innebär bättre utbildning. Läraren får mer tid till varje elev och till att förbättra sin undervisning.⁷¹

Om man föder när man är för ung kan det också lättare uppstå komplikationer under graviditeten och födseln. Man skulle heller inte vara för gammal, när kvinnan blivit över 35 år kan det också lätt uppstå komplikationer. Dessutom minskar chansen att bli gravid för varje år som går. Att bara få ett barn och att få det lite senare än innan ansågs vara bra för både den enskilda familjen och landet i sin helhet. Detta tyckte man visade att de gamla talesätten ”fler barn mer glädje” (多子多福, *duo zi duo fu*) och ”söner är viktigare än döttrar” (重男轻女, *zhong nan qing nu*) var fel. Och återigen informeras det utförligt angående preventivmedel och vikten av dessa.

⁷¹ *ibid.*

Bilder av de då tillgängliga preventivmedlen.

4.3 Lagändringen slår fel

År 1981 ändrade man äktenskapslagen och höjde åldrarna till respektive 22 för män och 20 för kvinnor. Ironiskt nog ledde detta till att många par använde denna lag till att många gifte sig tidigare och fertilitetsciffrorna gick upp. Detta eftersom att även om den tidigare äktenskapslagen tillät att män gifte sig vid 20 års ålder och kvinnor vid 18 års ålder så krävde de flesta provinser att män skulle vara 25 och kvinna 20 när de gifte sig. När den nye lagen nu kom, användes den alltså av många par för att gifta sig tidigare än innan.⁷²

Man hade fortfarande betydliga problem att genomföra lagen, speciellt på landsbygden. Eftersom kineserna förlitade sig på den egna familjen för stöd när man blev äldre, var det svårt att övertyga folket om fördelarna och nödvändigheten med ettbarnspolitiken, speciellt om deras första barn var en dotter. Detta ledde till att de lokala myndigheterna tog till tvångsabort för att få ned födelsesiffrorna. Rapporter om förföljelse av kvinnor som inte ville följa ettbarnslagen spreds ut i världen och detta ledde till ett ramaskri om mänskliga rättigheter från det internationella samhället.⁷³

4.4 Tvåbarnspolitik

Under 1980-talet skedde en förändring och tillämpningen av de tidigare så strikta lagarna lossades en aning. Allt fler undantagsregler bildades och antal par som hade rätt att föda ett andra barn ökade. Lagen blev också könsspecificerad nu, i vissa provinser på landsbygden tilläts det att få ett andra barn om den förstfödda var en dotter. I 1988 deklarerades en nationell lag, där sades det att om ett par fick en dotter som förstfödd så hade man rätt till ett barn till. Om man provinserna lokalt ville ha en striktare policy var provinserna tvungna att ansöka nationellt om detta.

I mitten av 1989 fanns det tre stora variationer av policyn som gällde "Hankineserna" i de rurala områdena. Sex provinser och autonoma regioner tog an en s.k. tvåbarnspolitik. En "en

⁷² ibid.

⁷³ ibid., s. 15-16

sons-” eller ”två barns-”politik användes i 18 provinser. Fertiliteten på landsbygden gick upp i denna period och fastlandsbefolkningen var nu över 1,1 miljard.⁷⁴

Staten svarade på detta genom att uppmuntra till att policyn skulle tas strängare. Detta ansågs vara lyckat och fertiliteten gick ner från 2.4 födslar i 1989 till 1.9 födslar i 1993.⁷⁵

5. Slutsats

Statistiken visar att runt 1990 talet kom normen med en liten familj, att slå rot i Kina.⁷⁶ Kinesiska Populations-, Informations-, och Forskningscentret säger 1995 att bland 320 miljoner kinesiska familjer var 20,72% av dem ”ett-barns familjer”, detta utgör ca 66 miljoner ensam barn.⁷⁷

År 2005 togs det upp ett lagförslag om att förbjuda aborter grundade på köns-preferenser. Myndigheterna startade också vid denna tid upp en kampanj för att upplysa om fördelarna med flickebarn.⁷⁸

Men faktum kvarstår att Kina sedan länge haft en son-preferens och många vill nog säga att det är den som i stor del bidragit till att man beräknar att mellan år 2000 och 2021 kommer det att vara många fler (mer än 23,5 miljoner) män i giftasåldern än kvinnor. Detta baserar sig på den lagliga giftasåldern. Höjer man åldern till den ”uppmuntrade” åldern, alltså 23 för kvinnor och 25 för män, så sänker sig siffran något. Men problemet kvarstår, det kommer att finnas många män som inte kommer att hitta någon i sin egen ålder (man har räknat med ca 2 år yngre) att gifta sig med. Inte heller kineserna vet vad som kommer att hända med dessa män.⁷⁹

I *Renmin Luntan* (人民论坛, *Folkets forum*) i 1997 stod det så här; ”sexualbrott såsom tvångsäktenskap, kvinnor som kidnappas för bröllop, bigami, besökande av prostituerade, våldtäkt, otrohet...homosexualitet... och konstiga sexuella vanor verkar ofrånkomliga som

⁷⁴ Li, s. 20-23. Fastlandsbefolkningen är alltså Kinas befolkning då man inte inkluderar Taiwan; Deng et al, s. 2

⁷⁵ Li, s. 20-23

⁷⁶ Poston et al., s. 17

⁷⁷ Xi Jieying, Sun Yinxiao, Xiao Jing J. *Chinese Youth in Transition*. (Aldershot; Burlington: Ashgate, 2006), s. 199

⁷⁸ Poston et al., s. 177, 178, 180

⁷⁹ *ibid.*

följd av detta.”⁸⁰ Detta är uppenbarligen bara spekulationer och om det verkligen blir så, ja, det kan bara framtiden utvisa.

Kina har med sin familjepolitik tagit tag i problemställningen med överbefolkningen. Det finns många åsikter både i omvärlden och i Kina själv om just hur problemet har blivit behandlat. Jag tycker ändå att vi kunnat se att många av idéerna varit välmenade även om de kanske inte alltid genomförts på bästa sätt. Jag tycker också att det har varit mycket intressant att se hur detaljerad sexualundervisningsinformation varit och hur stor fokus det var på den psykiska hälsan och den sexuella njutningen både för kvinnor och för män. Om denna omtanke varit helt genuin eller om den varit ett försök på att visa upp en mer vårdande sida av regeringen i ljuset av dess försök av kontroll av barnafödandet, har jag tyvärr inte fått helt klart för mig. Hur Kina kommer att lösa dessa nya problem som dykt upp i kölvattnet av deras familjepolitik, det återstår bara att se.

⁸⁰ *ibid.*, s 177- 178

Källförteckning

- Li, Guanghui. *The impact of the one-child policy on fertility, children's well-being and gender differential in china*. Michigan, UMI, 2005
- Scharping, Thomas. *Birth control in China 1949-2000, Population Policy and Demographic Development*. London, RoutledgeCurzon, 2003.
- Renmin weisheng chubanshe. *Xinhun Weisheng Bidu*. Beijing, Beijing Xinhua Yinjuchang Yinju, 1980
- Johan Majtorp. *Svälten i Xinyang – En studie av hungersnöden i 1958-1960*. Lund, lunds universitet, 2010
- Jim P Doherty, Edward C Norton, James E Veney. *China's one-child policy: The economic choices and consequences faced by pregnant women*. (University of North Carolina, department of health Policy and Administration, 2001)
- Lin Qiaozhi, Xia Zongfu. *Nongcun Funu Weisheng Changzhi Wenda, 1966*. Reprint Beijing, Renmin weisheng chubanshe, 1973, 1974.
- Wang Jiaobin, Zhao Zhiyi, Tan Minxun. *Xing de Zhishi, 1956*. Reprint. Beijing, Renmin weisheng chubanshe, 1980.
- Dudley L. Poston, Jr, Che Fu-Lee, Chiung-Fang Chang, Sherry L. McKibben, Carol S. Walther. *Fertility, Family Planning, and Population Policy in China*. Oxon, New york, Routhledge, 2006.
- Leo A. Orleans. *Chinese Approaches to Family Planning*. New York, M. E. Sharpe, Inc., 1978, 1979.
- Susan Greenhalgh. *Just one Child, Science and Policy in Deng's China*. California, University of California Press, 2008.
- Deng Liqun, Ma Hong, Wu Heng, Chang Chongxuan. *Dangdai Zhongguo de Jihua Shengyu Shiye*. Beijing, Dangdai Zhongguo, 1992.
- Xi Jieying, Sun Yinxiao, Xiao Jing J. *Chinese Youth in Transition*. Aldershot; Burlington: Ashgate, 2006.
- Unofficial Red Guard compilation of speeches by Mao Zedong, editor and publisher unknown.

Digitala källor

- http://en.wikipedia.org/wiki/Five-Year_Plans_of_China (Besökt den 19 november 2009)
- <http://www.regeringen.se/sb/d/3822> (Besökt den 19 november 2009)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Deng_Yingchao (Besökt den 10 december 2009)
- http://www.zjda.gov.cn/archive/platformData/infoplat/pub/archivese_52/gcmrsj_2408/shouji-ShaoLizi.html (Besökt den 19 november 2009)
- <http://www.popularhistoria.se/o.o.i.s?id=54&vid=187> (Besökt den 5 oktober 2009)
- [http://www2.hu-berlin.de/sexology/GESUND/ARCHIV/GUS/ASIAOLD.HTM#_China_\[Chekiang_Chinese](http://www2.hu-berlin.de/sexology/GESUND/ARCHIV/GUS/ASIAOLD.HTM#_China_[Chekiang_Chinese): (Besökt den 5 december 2009)
- http://news.xinhuanet.com/english/2009-09/26/content_12113416.htm) (Besökt den 19 november 2009)
- <http://advsem.wikispaces.com/Son+Preference> (besökt den 13 februari 2014)